

A fővárosi bandák.

P e s t, október 26,

Egy ember meghalt. A kétségbeesés megölte. A Diana-fürdő valamelyik szobáját kinyitatta magának, forróvérét fölmetszett ereiből kieresztette a meleg vízbe, s szívének minden lüktetése kioltotta életét, miglen az utolsó csöpp elfolyásával az utolsó lehelet is megszűnt kebelében. A halott Herics közös katonatiszt volt, a pesti játékbarlangok egyik áldozata.

Egyszer már szólottunk mi a pesti játékbarlangokról. Akkor azt hittük, hogy a fölháborodott közvélemény hatalmas szava fölébresztendi a kormány, és különösen a pesti rendőrség figyelmét és éber gondoskodását. Csatlakoztunk. Egy kis vita a városi képviselőtestületben és egy kis komédia, melyet Thaisz ur az Urosevics bankjával (Deák-utca 10. sz.) annak idején rendezett, és néha nagy ritkán egy-egy kávéházi garasos bank lefoglalása tüntetésképpen és altatóul ez volt minden, mit a pestvárosi főkapitányi hivatal a játékbarlangok ellen tett. A játék, a rablás folyt és egyre foly. A botrány és a romlás türhetetlen. A rendőrség vak vagy bűnös. Mi tovább nem hallgathatunk. Kell, hogy fölfedjük a társadalmi örvényt. Kell, hogy kormány, főváros és ország előtt kimondhatatlanul kompromittáljuk a fővárosi rendőrséget.

A játék foly. A szenvedély és a csalárdés szövetkeztek az emberek megrontására. Nem képzelődünk mi, hanem szolgálunk adatokkal, mert előttünk ismeretesek az áldozatok, a játékbarlangok fészkei, a banktartók, a játék módjai és a rendőrség viszonya a játékosokhoz. Szólunk, mert kötelességünk beszélni, nehogy a hatóság miatt, mely a közerkölcs fölött örködni van hivatva, akadálytalanul megmételjeztessék a társadalom.

Mert ez romlásnak indult, s ezt nem csak Herics öngyilkossága bizonyítja. Bizonyítja a játékbarlangok következő áldozatainak történetei:

Th y József vesztett, most többféle csalás és okmányhamisítás miatt a bünfenyítő törvényszéknél fogságba került. Száz ötven forintos kötelezvényből 1050 frtot hamisított, hogy pénzhez juthasson, melylyel elmehessen a játékasztalhoz.

U, egy hitelintézet hivatalnok, Z vasuti hivatalnok, K távirdai hivatalnok, mindannyian ismert nemes családok ivadékai állomásaiktól megfosztattak játékszenvedélyük miatt elkövetett visszaélések folytán.

O. honvédtiszt a játékbarlangokban szenvedett veszteségei folytán hibás magaviselete miatt most áll hadbírótság előtt. A. ezredes, ki mindennapi vendég Káldor urnál nem rég 20,000 frtot hagyott a fosztogatók kezei között. R. honvédfőhadnagy 5000 frtot.

A képviselői körök sem maradtak teljesen mentek a játékoságtól. Sz. M. tolnamegyei és S. L. fehérmegyei volt képviselők egyenkint szintén 20—20,000 frtot hagytak a roulette asztalon. De mások is, például az Arpád korából való származásával dicsekvő K. emlékezhetnek a veszteségekre, melyeket Tubold Lipót és Polgár ügyvédi irodájában szenvedtek.

Mágnások közül egy b. D. hagyta magát kifosztani; nemes urak közül sokan, egy gombai földbirtokos a ki állítólag 50,000 frtot, egy nagyváradi földbirtokos B. ur, a ki kevesebbet, a fiatal H. egy gazdag kikeresztelkedett zsidó család megmagyarosított és megnevesített ivadéka, S. P. egy pesti ügyvéd és mások mindmegannyi megkárosított „vendégei“ a pesti játékbankok valamelyikének.

A tőzsde emberei sem maradtak távol az esti börzéről. Th. pesti börziáner nagy összegeket vesztett, ugyszintén F. a pozsonyi Apraxin-pörből ismeretes zsidó tőzsérnek fia. Egy a Tiszán tul birtokos és nagybanbérló magyar zsidó család tagjai egyenkint 5—10,000 forintig vesztettek s aztán ajánlatot kaptak, hogy mint részvényesek lépjenek az üzletbe, mit visszautasítottak.

Vesztett a pesti főkapitány egyik rokona is 5000 frtot, s ezen urról azt gyanítják, hogy titkos kompagnon. Ugyanazt beszélük az illetékes körök egy roszlábu báróról, a ki szenvedélyes játékos.

S hogy a klerus is ne hiányozzék a kompániában, emlékeztetünk a kecskeméti pap Fektor eltűnésére azon időből, midőn a Káldor bankja még az Európa szállodában játszott.

A komisz és komikusabb esetek közé tartozik az, midőn dr. D. egy mármaroszigetiorvosnövendék eljátszván mindenét, dr. P. G. ügyvédhez fordult, hogy a bankot panaszolja be, mit az megtudván „arrangirozta“ a dolgot. Ugyanigy lépett föl St. jogász Nagy-Károlyból. Ludas Matyi azonban, midőn egy izben 100 forintot vesztett és elkezdte szidni a németet garázdálkodásáért, egyszerűen kitétetett az ajtón pénze nélkül.

A cynizmust, mely e bankok körül a társalgást jellemzi, élesen föltűnteti a tény, hogy midőn bizonyos dr. H. elvesztvén minden pénzét, lamentálni kezdett, a nemes kompánia azon tanácssal eresztette világnak, hogy „menjen és fullassa magát a Dunába.“

Ime a kép, melyet társadalmunkból nyujtattunk. Nem teljes az, hanem igaz. Főurak, képviselők, katonatisztek, hivatalnokok, földesurak, polgárok, üzérek, doktorok és tanítók, gazdag és szegény, vén és fiatal együtt a játékasztal körül, hatósági fölügyelet nélkül zsebelő uri rablók kezében.

Hogy a játék mennyire igazságos, kitűnik többi közt onnét, hogy a beavatottak emlékezete óta ott soha nem nyert tartósan senki, kivévn egy Marku nevű oláh urat, ki 14,000 forintot vitt el Pestről Homburgba.

Beváltjuk ígretünket a pesti kapitányi hivatal iránt, melyet e tavasszal tettünk s megnevezzük a játékbárlangokat sorba, kiirjuk lakásaikat és nem kiméljük a részvényes urakat sem, kiknek első intelmünk nem volt elég arra, hogy maguknak tisztességesebb keresetet válasszanak.

1. A legnevezetesebb pesti játékbank a Káldor-féle, azon Káldor volt városi tanácsosé, a kit Thaisz főkapitány ur nyilvános ülésben barátjának nevezett. Ez, mikor először kiirtuk, Dorottya-utca 10. sz. alatt lakott, onnan rémülten kiköltözködött rögtön s ma mesterségét folytatja Lampel könyvkereskedő házában, a sarkantyus-utczában, a megyeház mellett. Bankrésztvényesek: Pilişy József, Mártonffy Márton, volt gazdatiszt Ürményinél, most kétszeres háziur; Sáhgy Antal egy biztosító társulat esőd alá került hivatalnok, ma háziur; Cservenka Imre Pozsonyból, Czobor a Fürsti színház birtokosa, Paulay pozsonyi ügyvéd, Artner Tivadar pesti ügyvéd. Ezelőtt részvényes volt Urosevics is, ki azonban a játékban részvényét is elvesztette s kitörültetett s ugy maga nyitott egy fiókbankot a Deák-utczában. E banknál játékezetők — croupier-k — Czobor, Cservenka és Paulay, kik esténként 6—8 tallér díjt huznak és gróf Pongrácz Ferencz volt árvai főispán, ki itt elvesztvén minden vagyonát, most honoris causa croupier per-

zentekre, miből több jövedelme jut, mintha napidíjt huzna.

2. A második játékbank ezége így szól: „Tubold Lipót és Polgárügyvédi irodája.“ Ezelőtt a József-téren a Cziráky-házban volt; onnan megugrattuk s most a bel-és lipótvárosi alkaptánysággal épen szemben a kalaputca és himző-utca sarkán ütött tanyát. Van 9 szobája 2200 frt lakbérrel s tart két szolgát 60 frt havi fizetéssel teljes ellátással. Bankrésztvényesek: Tubold, Horváth Lajos, Szécsy, Strasser volt orvosnövendék, Kiss Ede ügyvéd, Berecz hirlapíró. Croupierk: Strasser és Szécsy, ezek a „Herrenreiterk“, de vannak „Jokeyreiterk“ is, a főnebbi mód szerint fizetett, s a német fürdőkből most importált professions-croupierk Nyáron Tubold banktársulata Balaton-Füreden szokott tartani „fürdő-idényt“.

3. Ferley játékbankja ezeknél újabb, csak pár hét óta van Pesten a zöldfa-utca 9. száma alatt. Kiválólag katoná-publikum az, a mely itt játszik. A civill-áldozatokat Niczky nevű „arrangeur“ viszi be a fővárosról és vidékről. Ferley maga boroszlói lakos és üzletszerű játékos, miután mult évben Ostendéből kitiltott, eljött Pestre s Magyarországra, hol majd a fővárosban, majd a vidéken nyit boltot, s miután a nyarat egy északi magyar fürdőben tölté, hol egy fiatal gróftól 20,000 frtot nyert el, aztán Debreczenben, Kolozsvárta futtatások alkalmával és Székesfehérvárott megfordult, télire följött a fővárosba. Debreczenben az ottani kapitányság in flagranti rajtakapta és kiutasította, sajnos azonban, hogy az elkobzott roulette-gépet váltságért neki visszaadta.

Kapitányságunk ellenben Ferley urat kiválóbb figyelemben részesíté. Ugyanis még mielőtt ezen egyéniség jelen szállását fölfogadta volna, a Duna-rakpart melletti kávéházak egyikében adott bankot. Itt egy holsteini egyéntől elnyert 3000 frtot, ki e miatt ellene a kapitányi hivatalnál panaszt emelt. A belvárosi alkaptány, Stadler Endre ur a dolgot ugy fogta föl, hogy neki itt a békebíró szerepét kell viselni s az ügyet akként intézte el, hogy a megkárosítottnak az összeg felét (1500 frtot) a játékos visszafizette.

Igen; mert ilyen a mi rendőrségünk. Nála a játékbankok titkos pártfogolása rendszeres. Ő nem tudja, hol van a bank, nem tudja, ki a bankár, nem tudja, hogy tilos-e a játék; ő köteles tisztelni a házijogot, neki nincsenek közegei stb. Ha pedig mégis valami kisül, akkor főügyekezete a dolgot eltitkolni s kéz alatt elmosni. Emlékeztetünk azon régibb esetre, midőn P... nyi Gyula játékbárlangban vesztett ezerek miatt sikkasztás bűnébe esett, akkor is az elzalogosított gőzhajózási részvényt helyette a Káldor-bank kiváltotta, mi csak ugy történhetett, hogy a kapitányság erre időt engedett, nem adván át pár napig a foglyot a bűnvádi törvényszéknek, mely előtt az arrangement nem lett volna eszközölhető.

Másfél év alatt vizsgálat a kapitányság részéről a játékbárlangok dolgában mindössze négyszer történt: egyszer Kasselik kapitánysági tollnok, máskor csupán a biztosok ketteje indult a játékbankok fölfedezésére. Csodálatos, hogy ilyenkor az érkező vendégeket tarkli vagy mariásnál találták mindenkor, s nem volt a házban vendég, csak „beavatott.“ A kültagokat a háziur mindig elutasította mondván: „ma nincs roulette, mert a croupierk betegek.“ Egy ugyanazon nap két bankban hat croupier volt beteg. A kissé nehézkes roulettégép egy tapeta alatti fülkébe helyeztetett el.

Az is csodálatos, hogy a pesti rendőrség nem tudja, — a mit pedig a vámhivatalok és speditourók utján tudhatna — hogy a roulettégépeket az urak hozatják Strassburgból minimo 500 frtéért darabját. Ez nem pazarlás, hanem hasznos befektetés.

Olvasóinknak tartozunk még azzal, hogy elmondjuk a játék módját, lefolyását és dimenzióit. Fél hétkor terítve volt „le jeu est fait“, mond a főcroupier és a játék megkezdődvén tartott fél kilenczig, mikor „trois derniers coups“ után bezárták. Ezen három utolsó játék volt a legveszettebb tételek momentuma. Ki számra tett és nyert, 35-ször kapta vissza a tételt, ki színre, kétszer annyit. „Pour faire la combinaison“ a vendégek egy üres notizkönyvet kaptak, és hozzá kék és veres crayont, a kékkel a noir, a veressel a rouge

szín és egyszersmind a kijött szám jegyeztetett. A tételek a még egyáltalán nem vagy ritkán kijött számokra tétettek. „Le jeu est fini“ szózat után a társaság a terített asztalhoz ült és egy forintos table d'hôte mellett jól evett-ivott. A vacsorát a honi ferbli és makao követte s itt mindenki, mint privátember játszott, bankár, croupier, vendég egész éjjel. A vállalkozók ezután is nagy hasznot huztak, eltekintve ügyességüktől, minden „czupasza“ kassza 1 frtot, minden „rettirált“ 100 forint 5 frtot tartozott a vállalatnak fizetni. Káldor és Ferleynél a hivatalos órákban 7—9-ig a roulette mellett külön asztalon trente et quarante is folyik. Ez utóbbi játékban kiválólag a croupierk ügyes keze biztosítja a vállalatnak a nyereséget.

Rajzunkat befejeztük. Nincs szavunk több a pesti kapitánysághoz, hanem van a belügyminiszterhez. Egész Európában a rendőri nézpon: vagy állami fölügyelet alatt szabadon bocsátani vagy erélyesen elnyomni a házardjátékot. Határozzon a kormány, mit akar, melyik utat választja. De válaszson. Igy a dolgokat ne hagyja, semmi esetre. Ha pedig — mint ohajtjuk — a kormány a házardjátékot elnyomni akarja, mit az 1792-ki törvény értelmében tennie is kell, akkor ne bizza a dolgot a pestvárosi főkapitányságra, hanem utasítsa rendőri osztályát, hogy közvetlen vezesse az ügyet, s küldjön ki külön megbízható közeget, mely a játékbárlangokat üzöbe vegye, mint a hogy Ráday és közegei üzöbe vették a puszták rablóbandáit.

A pénzügyi bizottságból.

(A budget tárgyalása.)

A pénzügyi bizottság ma d. e. tartott ülésének első tárgyát az igazságügyminiszterium költségvetésének függőben maradt része, a rabtartási költségek ezime képezte.

Pauler miniszter, ki személyesen jelent meg, megadta a rabtartásra vonatkozólag kívánt fölvilágosításokat. A bizottság ánézven az előterjesztett adatokat, jövőre azon határozatot hozta, hogy a rabtartási költségek ezután hírom rovatba foglalva adasának elő. A három rovat következő: 1-ső éllemzés, 2-ik börtönök föntartása és fölszerelése, 3-dik egyebek.

Ezeknek elhatározása után a jövő évre rabtartási költségekre megszavazott 1.108,000 frtot.

Ezután a kereskezelmi miniszterium költségvetésének tárgyalását folytatta. Jelen volt Szilávy József miniszter.

Távirudaszükséglet 1.941,300 frt (1872ben 1.379,890). Födözet 1.833,900 frt (1872. 1.768,000 frt.)

A bizottság a tételeket egyenkint átvizsgálván, megszavazta.

Rév- és tengerparti egészségügyszükséglet 103,549 frt. (1872-ben 92.212 frt.) Födözet 37,000 frt (1871-ben 18,800 frt.)

A bizottság a fiumi tengerészeti fötanodát illetőleg részletes adatokat kívánt, a többit megszavazta az előirányzat szerint.

Pesti zálogház. Szükséglet: 150,500 frt (mult évben 142,000 frt.) Fedezet épen mint a szükséglet. A bizottság az előirányzatot megszavazta.

Bányailletékek. Fedezet: 70,707 frt (72-ben 45,726 frt.) Elfogadtatott.

Alapítványok és más bevételek. Fedezet: 27,940 frt. (Mult évben 27,950 frt.) Elfogadtatott.

Nyugdíjak. Szükséglet: 123,055 forint (mult évben 100,607 frt.) A szokott föntartással megszavaztatott.

Rendkívüli szükséglet. Bécsi világkiállítás: 403,000 frt. A bizottság egyenkint átvizsgálta e rovat tételeit. A bizottság nézete az, hogy Magyarországnak a bécsi világkiállitáson mint államnak önálló képviseltetése sok költséget vesz ugyan igénybe, de az ország magát képviseletlenül nem hagyhatja, s állása megköveteli, hogy illő módon legyen képviselve. És ámbár a bizottság a jelen pénzügyi viszonyok között nagyon súlyosnak tartja ezen kiadást, de annak megtagadását nem tartja ajánlandónak. Ennélfogva elvileg elfogadja azt, hogy a kiállitási költségek fedezése bizonyos összeg megszavaztassék. A bizottság mg van győződve arról, hogy gazdálkodás mellett létszerűes lesz a miniszternek megtakarításokat eszközölni, ennélfogva az előirányzott költségekből 50,000 frtot levon.

Továbbá előfordul az előirányzott összegben egy 30,000 frtnyi tétel mely a föllállítandó mű- és iparmuzeumi tárgyak beszerzésére van szánya. Miután a bizottság nézete szerint ezen mű- és iparmuzeum ügye még nem jutott oly stádiumba, hogy annak föllállitása már közlebről létesíthetessék, pénzügyi viszonyaink jelen állapota pedig megkívánja, hogy a nem okvetlen sürgő kiadások elhalasztassanak, ezen 50,000 frtot is törölnönek véli, és így összesen a kiállitási céljaira 300,000 frtot szavaz meg.

A keszthelyi gazdasági tanintézetnél az újhól fölveendő tanoncok lakszobáinak butorzására stb. kívánt 14,000 frtot törülte, miután a miniszter még nincs azon helyzeiben, hogy e pontra nézve a